Είκοσι χρόνια αναζητούσε η Rachel Hadayo (Ραχήλ Χαντάγιο) την άκρη του νήματος για να αρχίσει να ξετυλίγει το «κουβάρι» της ιστορίας των προγόνων της, που στις αρχές της δεκαετίας του ΄30 εγκατέλειπαν άρον- άρον τη Θεσσαλονίκη, παρασυρόμενοι από το κύμα αντισημιτισμού που έπεσε σαν επιδημία πάνω στην εβραϊκή κοινότητα της πόλης, αλλά και υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης που ταλάνιζε την Ελλάδα ως απόρροια της παγκόσμιας κρίσης του 1929. Μεγαλώνοντας σ΄ ένα καλά προστατευμένο οικογενειακό πλαίσιο, η Ισραηλινή ιστορικός θυμάται τους δικούς της να σιγοψιθυρίζουν στα λαντίνο (ή ισπανοεβραϊκά) ό,τι δεν ήθελαν να καταλάβουν οι μικρότεροι -όπως η ίδια- στην ηλικία, ενώ πέπλο ...σιωπής σκέπαζε το παρελθόν της οικογένειας.

Μία ασπρόμαυρη φωτογραφία του πατέρα της στην τρυφερή ηλικία των 3 ετών και μία των παππούδων της ήταν τα μοναδικά εκ Θεσσαλονίκης κειμήλια που είχε στην κατοχή της, όταν αποφάσισε να αρχίσει να ανασυνθέτει το οικογενειακό «παζλ». Ήταν τότε που τα βήματα της ζωής την οδήγησαν στην πόλη απ΄ όπου άρχισαν όλα, τη Θεσσαλονίκη, και το ιστορικό αρχείο της άλλοτε ακμάζουσας ισραηλιτικής της κοινότητας.

«Όταν ήρθα για πρώτη φορά στη Θεσσαλονίκη, πριν από περίπου έναν χρόνο, δεν είχα συγκεκριμένο σκοπό. Ήθελα απλώς να δω την πόλη των προγόνων μου. Ώσπου, ένα βράδυ, εκεί που καθόμουν με φίλους έλαβα ένα email από κάποιο αρχείο στο οποίο είχα αποταθεί αναζητώντας τις ρίζες της οικογένειάς μου. Ήταν τότε που άρχισε να ξετυλίγεται το κουβάρι της ιστορίας...», αφηγείται στο Αθηναϊκό/Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων η κ. Χαντάγιο, η οποία στον χρόνο που μεσολάβησε από εκείνο το email έως τον φετινό Ιούλιο, που βρέθηκε και πάλι στη Θεσσαλονίκη αναζητώντας, στοχευμένα πλέον, στοιχεία για την οικογένειά της, προσπάθησε να συλλέξει όσα στοιχεία μπορούσε. Δεν ήταν όμως αρκετά- η ψυχή της «διψούσε» για περισσότερα, όπως λέει.

Τη δεκαετία του ΄30, η οικογένεια Χαντάγιο σκόρπισε... «Ορισμένοι πήραν τον δρόμο για την Αμερική, κάποιοι επέλεξαν να παραμείνουν παρόλες τις δυσκολίες στην Ελλάδα και κάποιοι άλλοι πήραν το δρόμο για τη "Γη του Ισραήλ" (σ.σ. την τότε Παλαιστίνη υπό Βρετανική Εντολή)», αναφέρει η Ραχήλ Χαντάγιο. Οι παππούδες (Ισαάκ και Ραχήλ) μαζί με τα τέσσερα παιδιά τους, ηλικίας δύο έως περίπου δέκα ετών (Νταβίντ, Έσθερ, Ραφαήλ και Σαμουήλ) επέλεξαν τον τελευταίο ...δρόμο.

Phoca PDF

«Η ζωή ήταν ανυπόφορη. Πείνα στο σπίτι και δυσκολίες στο να βγάλει κανείς τα προς το ζην. Ο Ισαάκ βρήκε δουλειά στο λιμάνι του Τελ Αβίβ. Άρρωστος και εξαντλημένος από το βαρύ φορτίο της ζωής, όρθωνε την ψηλή κορμοστασιά του όλο περηφάνια και κοιτούσε τη ζωή κατάματα. Και η Ραχήλ, μικρή σε ηλικία αλλά γερασμένη από τις αναποδιές της ζωής, έκανε όποια δουλειά κι αν έβρισκε, όσο δύσκολη κι αν ήταν, προκειμένου να αναθρέψει τα παιδιά της. Ο Ισαάκ και η Ραχήλ πέθαναν το 1946, ενώ διένυαν την πέμπτη δεκαετία της ζωής τους. Μερικοί μήνες μόνο χώριζαν τον θάνατο του ενός από τον άλλο... Άφησαν πίσω τα παιδιά τους, τα οποία άρχισαν να δουλεύουν προκειμένου να στηρίξουν την οικογένεια», αφηγείται η Ραχήλ Χαντάγιο, η οποία γεννήθηκε το 1961 μέσα σε «μια μικρή, ήσυχη αλλά πολύ θερμή οικογένεια», όπως χαρακτηριστικά λέει. «Όταν επισκεπτόμασταν τον θείο Ιωσήφ και τη σύζυγό του θυμάμαι πως μιλούσαν μια γλώσσα μαγική αλλά ακατανόητη σε εμάς· μιλούσαν λαντίνο. Στο σπίτι ακούγαμε και μιλούσαμε μόνο εβραϊκά. Οι Ισραηλινοί μιλούν εβραϊκά- αυτό μας έμαθαν οι γονείς μας. Τα λαντίνο ηχούσαν στα αυτιά μας σαν μουσική. Σαν κάτι από μια μακρινή γη...», λέει.

«Καθώς μεγάλωνα», συνεχίζει, «άρχισαν να γεννιούνται μέσα μου απορίες κι ερωτήσεις σχετικά με την ιστορία της οικογένειάς μου. Άρχισα να αναζητώ πληροφορίες αλλά δεν κατάφερα να σχηματίσω μια ξεκάθαρη εικόνα. Ούτε καν θολή ή αποσπασματική. Μόνο μικρά κομμάτια εδώ κι εκεί... Μην μπορώντας να αρχίσω να "χτίζω" το οικογενειακό μας δέντρο και να βρω τις ρίζες του κι ενώ στο μεταξύ σπούδασα κι έγινα ιστορικός, κατάλαβα πως μόνο από εκεί που άρχισε να ξετυλίγεται ο μίτος της ιστορίας θα μπορούσα να μάθω τι πραγματικά είχε συμβεί».

Κατάφερε τελικά να εντοπίσει δύο ξαδέλφια του παππού της, που επέζησαν του Ολοκαυτώματος και κατόρθωσαν να στήσουν μια νέα ζωή μετέπειτα στις ΗΠΑ. Όμως η ημερομηνία που θα μείνει για πάντα ανεξίτηλη στη μνήμη της είναι η 30η Ιουλίου 2019, οπότε και ήρθε στη Θεσσαλονίκη. Ήταν τότε που για καλή της τύχη στον δρόμο της βρέθηκε η δραστήρια υπεύθυνη του Ιστορικού Αρχείου της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, Αλίκη Αρούχ, η οποία τη βοήθησε να βρει αυτό που έψαχνε επί δύο και πλέον δεκαετίες...

«Η Αλίκη με υποδέχθηκε με θέρμη και χαμόγελο. Πήγαμε στο γραφείο της και καθίσαμε. "Από πού να ξεκινήσω;", τη ρώτησα. "Έχω τόσες ερωτήσεις!". Η Αλίκη πήρε ένα κομμάτι χαρτί, χαμογέλασε και μού απάντησε: "Εγώ ρωτώ κι εσύ απαντάς. Έτσι θα προχωρήσουμε". Και ξαφνικά, μέσα σε λίγα λεπτά, άρχισαν να έρχονται στο φως λεπτομέρειες για τους παππούδες μου. Ξαφνικά όλα άρχισαν να παίρνουν "ζωή". Δεν υπήρχαν πλέον άνθρωποι-φαντάσματα, αλλά άνθρωποι με ρίζες, ονόματα, διευθύνσεις και ημερομηνίες... Ξέσπασα σε κλάματα. Στο σημείο αυτό κορυφώθηκαν και τα συναισθήματά μου και ίσως να ακολουθήσουν πολλές ακόμα τέτοιες στιγμές», θυμάται για εκείνη τη μοναδική, όπως λέει, στη ζωή της ημέρα, που ξεκίνησε με περίεργα ...φτερουγίσματα στο στομάχι καθώς πλησίαζε στην πόρτα του αρχείου.

«Η Αλίκη μού έδωσε τα απαραίτητα έγγραφα και με έστειλε στον Δήμο Θεσσαλονίκης προκειμένου να πάρω το πιστοποιητικό γάμου του παππού μου και το πιστοποιητικό γέννησης του πατέρα μου. Για πρώτη φορά στη ζωή μου, ήξερα πως

Phoca PDF

είχα νικήσει τη "σιωπή"», συμπληρώνει επαναλαμβάνοντας συχνά στον λόγο την ευγνωμοσύνη της προς την υπεύθυνη του αρχείου για την πολύτιμη βοήθεια που απλόχερα της πρόσφερε.

Σήμερα, έχοντας επιστρέψει στο Ισραήλ, η Ραχήλ σχεδιάζει ήδη την επόμενη επίσκεψή της στην πατρογονική γη. Στο μεταξύ, σκοπεύει, όπως λέει, να μάθει ελληνικά αλλά και να αρχίσει να παίζει μελωδίες στο μπουζούκι που αγόρασε και πήρε μαζί της στην επιστροφή!

ΠΗΓΗ: ΣΚΑΪ, 1.9.2019

Phoca PDF